

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999) 4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
15 september 2023
Ons kenmerk
Cft 202300096
Pagina
1/9

Uw kenmerk

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Bijlage
1

Onderwerp
Informatievoorziening financieel- en begrotingsbeheer Caribisch Nederland 2020-2022

In deze rapportage licht het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) de huidige stand van zaken toe met betrekking tot het financieel- en begrotingsbeheer van de drie openbare lichamen in het Caribisch deel van het Koninkrijk.

Op 6 december 2021 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitkomsten van de nulmeting van het financieel- en begrotingsbeheer in Caribisch Nederland (CN).¹ Deze nulmeting over de periode 2018-2020 vormt het startpunt voor de informatievoorziening over de ontwikkeling van het financieel- en begrotingsbeheer in CN. Op 22 december 2022 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de resultaten per prestatie-indicator in de periode 2019-2021.² In de voorliggende rapportage worden voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba de resultaten voor de periode 2020-2022 beschreven.

Resultaten prestatie-indicatoren

Tabel 1 bevat een overzicht van de resultaten (scores) per prestatie-indicator als voortschrijdend driejarig gemiddelde voor de periode 2018-2020 (nulmeting), de periode 2019-2021 en de periode 2020-2022.³ De prestatie-indicatoren zijn onderverdeeld in twee deelgebieden:

1. Deelgebied met betrekking tot de tijdigheid en betrouwbaarheid van de begroting;
2. Deelgebied met betrekking tot de verslaggeving en verantwoording.

---

¹ BZK, kenmerk 2021-0000549867, Informatievoorziening financieel- en begrotingsbeheer CN 2021, d.d. 6 december 2021.

² BZK, kenmerk 2022-0000702456, Informatievoorziening financieel- en begrotingsbeheer Caribisch Nederland 2019 – 2021, d.d. 22 december 2022.

³ De prestatie-indicatoren zijn geselecteerd aan de hand van een internationaal erkend normenkader voor het financieel- en begrotingsbeheer, het zogenaamde Performance Measurement Framework van de werkgroep Public Expenditure and Financial Accountability (PEFA-framework). Ten opzichte van de nulmeting is prestatie-indicator 1.2b totaal gerealiseerde lokale heffingen t.o.v. de begroting verwijderd. Prestatie-indicator 1.3 is ten opzichte van de nulmeting uitgebreid met het begrotingsevenwicht van de meerjarenramingen.

De toegekende score per prestatie-indicator voor een openbaar lichaam kan variëren van A tot en met D. Score A betreft de hoogst haalbare score en wordt vertaald als goed, score B als voldoende, score C als matig en score D, zijnde de laagst haalbare score, als onvoldoende. Een toelichting op de scoremethodiek voor de geselecteerde prestatie-indicatoren is opgenomen in bijlage 1. Onder de tabel zijn de afwijkingen per openbaar lichaam toegelicht.

Tabel 1: Overzicht van de resultaten per prestatie-indicator, nulmeting 2020 (2018-2020), voortschrijdend gemiddelde 2021 (2019-2021) en voortschrijdend gemiddelde 2022 (2020-2022)

Overzicht voortschrijdend gemiddelde; scores prestatie-indicatoren:	Bonaire			Sint Eustatius			Saba		
	2018-2020	2019-2021	2020-2021	2018-2020	2019-2021	2020-2022	2018-2020	2019-2021	2020-2022
1.0 Tijdigheid vaststellen en doorgeleiden primaire begrotingen	A	B	C	C	D	D	B	A	B
1.1a Totaal gerealiseerde reguliere lasten t.o.v. de begroting	C	C	C	A	B	B	C	C	B
1.1b Totaal gerealiseerde personele lasten t.o.v. de begroting	C	B	B	B	B	B	A	A	A
1.2 Totaal gerealiseerde reguliere baten t.o.v. de vastgestelde begroting	B	C	B	B	B	B	B	B	B
1.3a Realisatie begrotingsevenwicht	C	C	A	B	B	B	B	B	B
1.3b Begrotingsevenwicht meerjarenraming	-	D	D	-	D	D	-	A	A
2.1 Tijdigheid uitvoeringsrapportages	A	A	B	D	D	D	C	C	C
2.2a Kwaliteit van de jaarrekeningen	D	D	B	D	D	D	A	A	A
2.2b Tijdig vaststellen en verzenden van de jaarrekeningen	A	A	A	D	D	B	B	C	B

Bonaire

- Bonaire diende de vastgestelde begroting 2022 op 16 november 2021 in bij het Cft. Hoewel de voorgeschreven deadline van 15 november 2021, zoals opgenomen in de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Wet FinBES), slechts met een dag werd overschreden leidt dit wel tot een lagere score op deze prestatie-indicator.
- De in het begrotingsjaar 2022 gerealiseerde lasten liggen 14 procent lager dan de begrote lasten, inclusief de doorgevoerde begrotingswijzigingen. De gerealiseerde baten zijn in 2022 4 procent lager dan de begrote baten, inclusief begrotingswijzigingen. Doordat Bonaire in de jaarrekening 2022 de baten en lasten inclusief de bijzondere uitkeringen presenteert, kan niet worden herleid of de onderbesteding voortkomt uit de reguliere exploitatie of samenhangt met de besteding van bijzondere uitkeringen.

- In de vastgestelde begroting van 2022 begrootte Bonaire een negatief resultaat van USD 2,0 miljoen. De meerjarenbegroting 2023 tot en met 2025 toont een negatief resultaat.
- Bonaire leverde drie van de vier uitvoeringsrapportages in 2022 tijdig aan. Uitsluitend de eerste uitvoeringsrapportage werd te laat aangeleverd.
- De jaarrekening 2022 is door de externe accountant voorzien van een goedkeurende verklaring voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid. Dit is de eerste keer in de bestaansgeschiedenis van het openbaar lichaam Bonaire dat de accountant een volledig goedkeurende controleverklaring heeft afgegeven. Het is nu van groot belang dat Bonaire de gerealiseerde verbeteringen stevig verankert in de organisatie en de kwaliteit van het financieel beheer blijft monitoren.
- Concluderend laat Bonaire over het begrotingsjaar 2022 een aanzienlijke verbetering zien van het financieel beheer. Dit resulteert in een grote stap vooruit in de scores van het voortschrijdend gemiddelde van de prestatie-indicatoren.

Sint Eustatius

- Vanwege de Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius en de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius gold en geldt een aantal bepalingen van de Wet FinBES tijdelijk niet ten aanzien van het openbaar lichaam. Dit betekent ook dat de wettelijke bepalingen die zijn gebruikt voor het berekenen van de indicatoren, zoals de aanlevertermijnen voor de begroting en uitvoeringsrapportages, in 2022 in principe niet van toepassing waren voor Sint Eustatius. Om een vergelijkend beeld te kunnen opmaken en inzicht te geven in de ontwikkeling van het financieel beheer, worden deze bepalingen echter wel analoog toegepast voor Sint Eustatius. Het budgetrecht ligt per 20 juni 2023 weer bij de eilandsraad.
- Sint Eustatius diende de vastgestelde begroting 2022 op 17 december 2021 in. De in de Wet FinBES voorgeschreven deadline van 15 november 2021 werd daarmee overschreden.
- Sint Eustatius leverde de vier uitvoeringsrapportages van het begrotingsjaar 2022 aan na de voorgeschreven deadline.
- De in het begrotingsjaar 2022 gerealiseerde lasten liggen 29 procent hoger dan de vastgestelde begroting, inclusief begrotingswijzigingen. De in datzelfde jaar gerealiseerde baten liggen 45 procent hoger dan de begrote baten, inclusief begrotingswijzigingen. Het tijdig bijstellen van de begroting wanneer gewijzigde omstandigheden daartoe aanleiding geven, is een belangrijk aandachtspunt voor Sint Eustatius.
- In de vastgestelde begroting 2022 begrootte Sint Eustatius een tekort van USD 0,7 miljoen. In de meerjarenraming werd voor 2023 een negatief resultaat begroot, gevolgd door een positief resultaat in de jaren 2024 en 2025.
- Sint Eustatius sloot het begrotingsjaar 2022 af met een positief resultaat van USD 1,4 miljoen, zo blijkt uit de jaarrekening 2022. Dit is met name het resultaat van incidentele effecten. De externe accountant gaf bij de jaarrekening 2022 een verklaring van oordeelonthouding af wegens een gebrek aan voldoende geschikte controle-informatie en gebreken in de administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB). In april 2023 hebben het bestuurscollege en de eilandsraad van Sint Eustatius ingestemd met een Memorandum of Understanding, waarin is vastgelegd dat de AO/IB uiterlijk eind 2023 volledig is ingericht. Dit is een

belangrijke stap op weg naar een goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening.

- Concluderend laat het financieel beheer van Sint Eustatius in het jaar 2022 een lichte verbetering zien ten opzichte van 2021. De kwaliteit en tijdige aanlevering van de begrotingsdocumenten blijft net zoals voorgaande jaren een aandachtspunt.

Saba

- Saba diende de vastgestelde begroting 2022 op 12 november 2021 in. Hiermee is voldaan aan de deadline uit de Wet FinBES.
- De in 2022 gerealiseerde lasten liggen 2 procent hoger dan de begrote lasten, inclusief begrotingswijzigingen. De gerealiseerde baten zijn 5 procent hoger dan de begrote baten, inclusief begrotingswijzigingen.
- Drie van de vier uitvoeringsrapportages van het begrotingsjaar 2022 werden te laat aangeleverd door Saba.
- Saba begrootte voor het jaar 2022 een nulresultaat en realiseerde vervolgens een positief resultaat van USD 0,6 miljoen. Dit is voornamelijk veroorzaakt door de verhoging van de vrije uitkering. Deze additionele middelen werden pas laat in het begrotingsjaar 2022 verstrekt, waardoor Saba niet alle middelen heeft besteed. Het positieve resultaat werd grotendeels toegevoegd aan de bestemmingsreserves.
- De accountant voorzag de jaarrekening 2022 van een goedkeurende verklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid. Ter verbetering van het financieel beheer deed externe accountant een aantal bevindingen.
- Concluderend kan worden gesteld dat de begrotingsuitvoering, gezien als de realisatie ten opzichte van de begroting, is verbeterd ten opzichte van de vorige periode. Daarnaast werd de jaarrekening 2022 tijdig aangeleverd. De tijdige aanlevering van de uitvoeringsrapportages blijft een aandachtspunt.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Drs. L.M.C. Ongerling

Bijlage 1: Toelichting scoringsmethodiek en normen (prestatie-vereisten) prestatie-indicatoren financieel- en begrotingsbeheer Caribisch Nederland⁴

In deze bijlage zullen de scoringsmethodiek en normen (prestatievereisten) met betrekking tot de geselecteerde deelgebieden en de daaraan onderliggende prestatie-indicatoren financieel- en begrotingsbeheer CN worden toegelicht. De scores betreffen voortschrijdende gemiddelden over de periodes 2018-2020 (nulmeting), 2019-2021 en 2020-2022, waarbij het meest recente begrotingsjaar in iedere periode zwaarder meeweegt.

Op grond van de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius gelden de artikelen 9, 10, 18 tot en met 36, 38 en 39 van de Wet FinBES, voor zover deze artikelen niet strekken tot toepassing van artikel 17 van die wet, niet ten aanzien van het openbaar lichaam Sint Eustatius. Om de overgang naar regulier financieel toezicht soepel te laten verlopen, is afgesproken met de regeringscommissaris dat de artikelen, die weliswaar niet gelden voor het openbaar lichaam Sint Eustatius, toch zoveel mogelijk analoog worden toegepast. Het inrichten van een planning- en control cyclus conform de Wet FinBES is namelijk een van de voorwaarden waaraan moet worden voldaan in aanloop naar volledig herstel van de democratie. Daarom wordt bij de prestatie-indicatoren in zoverre wel zoveel mogelijk aangesloten bij de bepalingen van de Wet FinBES, ook al gelden die (nu nog) niet voor Sint Eustatius.

Geselecteerde deelgebieden en onderliggende prestatie-indicatoren:

1. *Deelgebied: Tijdigheid en betrouwbaarheid van de begroting*
  - 1.0 Prestatie-indicator: Tijdigheid vaststellen en doorgeleiden primaire begrotingen.
    - 1.1 Prestatie-indicator: Realisatie van de lasten t.o.v. de vastgestelde begroting.
      - a. Totaal gerealiseerde reguliere lasten t.o.v. de vastgestelde begroting (inclusief begrotingswijzigingen).
      - b. Totaal gerealiseerde personele lasten t.o.v. de vastgestelde begroting (inclusief begrotingswijzigingen).
    - 1.2 Prestatie-indicator: Realisatie van de baten t.o.v. de vastgestelde begroting.
Totaal gerealiseerde reguliere baten t.o.v. de vastgestelde begroting (inclusief begrotingswijzigingen).
    - 1.3 Prestatie-indicator: Realisatie van een begrotingsevenwicht.
      - a. Realisatie van het begrotingsevenwicht.
      - b. Begrotingsevenwicht meerjarenraming.
2. *Deelgebied verslaggeving en verantwoording*
  - 2.1 Prestatie-indicator: Tijdigheid van de uitvoeringsrapportages.
  - 2.2 Prestatie-indicatoren: Kwaliteit en tijdigheid van de vastgestelde jaarrekening en jaarverslag.
    - a. Indicator kwaliteit van de jaarrekening.
    - b. Indicator tijdig vaststellen en verzenden van de jaarrekening en het jaarverslag.

---

⁴ Zoals opgenomen in: BZK, kenmerk 2021-0000549867, Informatievoorziening financieel- en begrotingsbeheer CN 2021, d.d. 6 december 2021.

Deelgebied: Tijdigheid en betrouwbaarheid van de begroting

1.0 Prestatie-indicator: Tijdigheid vaststellen en doorgeleiden vastgestelde begroting

Score:	Normen (prestatievereisten) tijdig vaststellen en doorgeleiden primaire begrotingen.
A. Goed	De vastgestelde begroting is tijdig (uiterlijk 15 november jaar t-1) vastgesteld door de eilandsraad en vervolgens door het bestuurscollege en door tussenkomst van het Cft verzonden aan de minister/staatssecretaris van BZK ter goedkeuring.
B. Voldoende	Niet van toepassing, de vastgestelde begroting is ofwel tijdig, of niet tijdig aangeleverd.
C. Matig	Niet van toepassing, de vastgestelde begroting is ofwel tijdig, of niet tijdig aangeleverd.
D. Onvoldoende	De vastgestelde begroting is niet tijdig (uiterlijk 15 november jaar t-1) vastgesteld door de Eilandsraad en vervolgens door het bestuurscollege en door tussenkomst van het Cft verzonden aan de Minister/Staatssecretaris van BZK ter goedkeuring.

1.1

- a. Totaal gerealiseerde reguliere lasten t.o.v. de begroting (inclusief begrotingswijzigingen).

Score:	Normen (prestatievereisten) gerealiseerde totale reguliere lasten (vastgestelde jaarrekening) t.o.v. de begroting (inclusief begrotingswijzigingen).
A. Goed	De afwijking van de totaal gerealiseerde reguliere lasten is meer dan (+/-) 5 % ten opzichte van de totaal begrote reguliere lasten van de laatst vastgestelde begroting.
B. Voldoende	De afwijking van de totaal gerealiseerde reguliere lasten is meer dan (+/-) 10% ten opzichte van de totaal begrote reguliere lasten van de laatst vastgestelde begroting.
C. Matig	De afwijking van de totaal gerealiseerde reguliere lasten is meer dan (+/-) 15% ten opzichte van de totaal begrote reguliere lasten van de laatst vastgestelde gewijzigde begroting.
D. Onvoldoende	Het openbaar lichaam heeft niet voldaan aan de minimale prestatievereisten gedefinieerd voor het behalen van de score C.

1.2 Prestatie-indicator: realisatie van de baten t.o.v. de goedgekeurde begroting

a. Totaal gerealiseerde reguliere baten t.o.v. de vastgestelde begroting (inclusief begrotingswijzigingen).

Score:	Normen (prestatievereisten) gerealiseerde totale reguliere baten (vastgestelde jaarrekening) t.o.v. de begroting (inclusief begrotingswijzigingen).
A. Goed	De gerealiseerde totale reguliere baten bedragen tussen de 97% en 106% van de totaal begrote reguliere baten.
B. Voldoende	De gerealiseerde totale reguliere baten bedragen tussen de 94% en 112% van de totaal begrote reguliere baten.
C. Matig	De gerealiseerde totale reguliere baten bedragen tussen de 92% en 116% van de totaal begrote reguliere baten.
D. Onvoldoende	Het openbaar lichaam heeft niet voldaan aan de minimale prestatie vereisten gedefinieerd voor het behalen van de score C.

1.3a Prestatie-indicator: Realisatie van een begrotingsevenwicht

Score:	Normen (prestatievereisten) gerealiseerd begrotingsresultaat (vastgestelde jaarrekening) t.o.v. de begroting (inclusief begrotingswijzigingen).
A. Goed	Het gerealiseerde begrotingsresultaat is niet meer dan (+/-) 2,5% van de geprognosticeerde reguliere baten respectievelijk reguliere lasten van de begroting.
B. Voldoende	Het gerealiseerde begrotingsresultaat is niet meer dan (+/-) 7,5% van de geprognosticeerde reguliere baten respectievelijk reguliere lasten van de begroting.
C. Matig	Het gerealiseerde begrotingsresultaat is niet meer dan (+/-) 12,5% van de geprognosticeerde reguliere baten respectievelijk reguliere lasten van de begroting.
D. Onvoldoende	Het openbaar lichaam heeft niet voldaan aan de minimale prestatie vereisten gedefinieerd voor het behalen van de score C.

1.3b Prestatie-indicator: Begrotingsevenwicht meerjarenraming

Score:	Begrotingsevenwicht meerjarenraming
A. Goed	De jaarrekening is voorzien van een positief resultaat in het begrotingsevenwicht van de meerjarenraming.
B. Voldoende	Niet van toepassing, de meerjarenraming is ofwel negatief ofwel positief.
C. Matig	Niet van toepassing, de meerjarenraming is ofwel negatief ofwel positief.
D. Onvoldoende	De jaarrekening is voorzien van een negatief resultaat in het begrotingsevenwicht van de meerjarenraming.

1. Deelgebied: Verslaggeving en verantwoording

1.1 Prestatie-indicator: Tijdigheid van uitvoeringsrapportages

Score:	Normen (prestatievereisten) tijdig door het bestuurscollege verzenden van de vastgestelde uitvoeringsrapportages.
A. Goed	Alle kwartaalrapportages zijn tijdig (uiterlijk 1 maand na afloop van een kwartaal) door het bestuurscollege verstuurd aan Onze Minister, door tussenkomst van het Cft.
B. Voldoende	Minimaal drie van de vier kwartaalrapportages zijn tijdig door het bestuurscollege verstuurd aan Onze Minister, door tussenkomst van het Cft.
C. Matig	Minimaal twee van de vier kwartaalrapportages zijn tijdig door het bestuurscollege verstuurd aan Onze Minister, door tussenkomst van het Cft.
D. Onvoldoende	De uitvoeringsrapportages van de begrotingsjaren voldoen niet aan de minimale tijdigheid vereisten van score C.

1.2 Prestatie-indicator: Kwaliteit en tijdigheid van de vastgestelde jaarrekening

a. Prestatie-indicator: kwaliteit van de jaarrekening.

Score:	Normen (prestatievereisten) kwaliteit van de jaarrekeningen
A. Goed	De jaarrekening is voorzien van een goedkeurende controleverklaring of een controleverklaring met beperking (bestendinging in de kwaliteit).
B. Voldoende	Niet van toepassing, de jaarrekening voldoet of wel of niet.
C. Matig	Niet van toepassing, de jaarrekening voldoet of wel of niet.
D. Onvoldoende	De jaarrekening is niet voorzien van een goedkeurende controleverklaring van oordeelsonthouding of afkeuring.